

Avaluació dels Clubs de Lectura Fàcil

Estudi d'impacte

Octubre 2017

**Diputació
Barcelona**

| *Xarxa de Biblioteques
Municipals*

© Diputació de Barcelona

Març de 2018

Impressió: Departament de Reproducció Gràfica de la Diputació de Barcelona

Sumari

Presentació	3
1. Els CLF: més enllà de l'adquisició de competències	5
2. Metodologia	8
2.1. Consideracions teòriques	8
2.2. Selecció de la mostra.....	9
2.3. Tècniques emprades i estructura del treball de camp	12
3. Perfil sociodemogràfic dels participants	15
4. Reflexions sobre el camp d'estudi	17
5. Avaluació de l'impacte dels CLF: Resultats	23
5.1. Visió global dels impactes.....	25
5.2. Resultats detallats per dimensió	28
5.3. La mirada dels conductors.....	37
6. Valoració de l'experiència als CLF	39
7. Síntesi de resultats	41

Presentació

Les biblioteques públiques tenen la missió de garantir l'accés al coneixement i la cultura a tots els ciutadans i ciutadanes i, s'esforcen per oferir serveis i materials específics a aquelles persones que, per alguna raó, no poden utilitzar els serveis i recursos habituals, com és el cas de col·lectius amb discapacitat i lectors que tenen limitades les seves habilitats de llegir i escriure¹. Els clubs de lectura fàcil són uns dels serveis organitzats des de les biblioteques públiques per fer accessible la lectura a les persones amb dificultats de llenguatge, capacitats lectores i/o de comprensió

A la demarcació de Barcelona, la Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM), formada per 224 biblioteques i 10 bibliobusos², és un projecte compartit entre els ajuntaments i la Diputació de Barcelona. La Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, la missió de la qual és assessorar i donar suport als ajuntaments en la prestació dels serveis de biblioteca pública, proporciona recursos per facilitar la gestió i el desenvolupament dels clubs de lectura fàcil de les biblioteques, en forma de lots de lectura i altres materials d'ajuda per als conductors dels clubs.

Actualment la XBM disposa de més de 70 CLF en 56 biblioteques, que es reuneixen periòdicament per llegir i comentar llibres amb el suport i guiatge d'un professional; amb l'objectiu d'ajudar a mantenir o millorar el nivell de comprensió lectora, crear espais de relacions personals i cohesió social, introduir en l'àmbit de la cultura i deixar un pòsit cultural a aquelles persones que no han tingut la oportunitat abans, entre d'altres. Els llibres utilitzats en els clubs són avalats majoritàriament amb el segell de LF, indicats especialment per a persones amb dificultats de comprensió o dificultats lectores.

---

¹ Tal i com s'estableix al Manifest de l'IFLA / UNESCO de la Biblioteca Pública. Disponible a: http://www.cobdc.org/publica/manifestos/manifest_bp.html

² en data 31/12/2016

La Diputació de Barcelona es proposa realitzar un procés d'avaluació que permeti veure quin és l'impacte dels CLF a la Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, avaluant no només el clubs de LF en sí, sinó també del desenvolupament dels i de les participants, perquè es pugui veure també quin és l'impacte social d'aquest programa.

Cal destacar l'Associació de Lectura Fàcil (ALF), que s'ha consolidat com a centre d'informació i referència d'iniciatives entorn d'aquest tipus de lectura i que ha col·laborat en la posada en marxa de l'estudi i en la selecció dels clubs participants. Aquesta entitat sense ànim de lucre promou els materials de lectura fàcil per tal d'exercir el dret democràtic de tota la ciutadania a accedir a la informació, al coneixement, a la lectura i a la cultura.

Objectius

Es plantegen els següents objectius amb la intenció d'abraçar els diferents aspectes que aporten els CLF als i a les participants:

- Avaluació de l'impacte dels clubs de LF a nivell cognitiu
- Avaluació de l'impacte dels clubs de LF a nivell social
- Avaluació del procés de desenvolupament dels clubs de LF

1. Els CLF: més enllà de l'adquisició de competències

Els materials de lectura fàcil “són llibres, documents administratius i legals, textos informatius, pàgines web,..., que segueixen les directrius internacionals de l'[IFLA \(International Federation of Library Associations and Institutions\)](#)³ i d'[Inclusion Europe](#)⁴ quant el llenguatge, el contingut i la forma”⁵, permeten l'accés al coneixement i ajuden a la democratització de l'acte lector. En aquest sentit, els fonaments teòrics de la Lectura fàcil es basen en el que s'estableix al [Manifest de l'IFLA/UNESCO de la Biblioteca Pública](#)⁶.

Aquests materials són necessaris, com indica l'Associació Lectura Fàcil, perquè:

- L'accés a la lectura i a la informació és un dret i una necessitat social
- Llegir és un plaer que permet compartir idees, pensaments i experiències
- Molts textos tenen un excés de tecnicismes, una sintaxis complexa i una presentació poc clara
- Més del 30% de la població té dificultats lectores

Així, la Lectura Fàcil s'adreça especialment a persones amb dificultats lectores permanents o transitòries, per tal de millorar l'accés a la informació. El dret d'accedir a una informació en aquest format està reconegut per la [Llei d'accessibilitat del Parlament de Catalunya](#)⁷, aprovada l'any 2014.

Els CLF són una de les activitats de foment de la lectura que més destaquen en les biblioteques públiques, que permeten accedir a la lectura amb el suport d'un professional que facilita i dinamitza l'acte lector. Tot i això, el més valuós dels

---

³ *International Federation of Library Associations and Institutions* [en línia, última consulta: 31/10/2017]. Disponible a: <https://www.ifla.org/node/10071>

⁴ *Inclusion Europe* [en línia, última consulta: 31/10/2017]. Disponible a: <http://inclusion-europe.eu/>

⁵ *Associació Lectura Fàcil* [en línia, última consulta: 04/07/2017]. Disponible a: <http://www.lecturafacil.net/info/que-es-la-lectura-facil-ff/>

⁶ *IFLA/UNESCO* [en línia, última consulta: 31/10/2017]. Disponible a: http://www.cobdc.org/publica/manifestos/manifest_bp.html

⁷ *Llei d'accessibilitat del Parlament de Catalunya* [en línia, última consulta: 31/10/2017]. Disponible a:

http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/08publicacions/coleccions/lectura_facil/publicacions_lectura_facil/num_6/Llei-Accessibilitat_LF.pdf

CLF no és només l'oportunitat d'accés a la lectura que representen a tota la població amb dificultats lectores. En l'entorn dels CLF, la lectura és un mitjà per generar millores en altres dimensions, no només la cognitiva, de la vida de les persones.

En la dimensió cognitiva, els CLF són espais que permeten clarament:

- Adquisició i millora d'habilitats lectores i gust per la lectura
- Millora d'habilitat d'autogestió per part dels participants del club
- Desenvolupament d'habilitats cognitives

Però, a més a més, els CLF també són una eina per a:

- Increment dels usos d'altres serveis de les biblioteques
- Desenvolupament d'habilitats no-cognitives (socials, personals, emocionals)
- Reducció de l'avorriment i l'isolament social
- Millora del benestar físic i mental

Així, els CLF van més enllà de l'adquisició de competències lingüístiques i es converteixen en espais de relacions socials. L'assistència als CLF ha de permetre millorar tant habilitats cognitives, la comprensió i fluïdesa lectora, la llengua catalana i castellana, el llenguatge i comunicació dels participants, com habilitats no cognitives: socials, personals i emocionals.

En aquest sentit, els CLF adquireixen una dimensió clau per a l'administració pública. Aquests poden ser una eina amb externalitats socials positives més enllà de la millora dels índexs de lectura entre la població. Al desenvolupar-se de forma grupal i en col·laboració amb altres agents del territori, tenen capacitat per generar integració i la cohesió social. Els CLF faciliten l'aprenentatge de la llengua pròpia del territori, la participació en sortides grupals culturals, el coneixement i informació sobre entitats o associacions i, per acabar, faciliten també l'accés a una xarxa de relacions personals.

A més a més, són espais per al coneixement i l'enriquiment cultural. A través de la lectura accedeixen a autors i obres clàssiques i ho fan a través d'un dinamitzador que exerceix de mediador cultural i pot ajudar a referenciar, situar, aprofundir... i tot això es realitza convertint la lectura en una activitat compartida. A banda dels beneficis en els àmbits de la cohesió social, el coneixement cultural i l'entreteniment, els CLF poden esdevenir una forma d'arribar a segments de la població que sovint tenen poca participació i consum cultural i poc contacte amb la biblioteca, i són una eina per a la integració i la convivència.

Les directrius per a materials de Lectura Fàcil⁸ plantegen com a principals destinataris dels clubs de lectura fàcil a:

- > Persones amb dislèxia i altres dificultats per llegir
- > Persones amb discapacitat intel·lectual
- > Persones amb discapacitats neuropsiquiàtriques
- > Persones amb autisme
- > Persones sordes de naixement o amb sordesa precoç
- > Persones sordes i cegues
- > Persones amb afàsia
- > Persones amb demència
- > Persones amb escasses habilitats lectores originades per altres factors
- > Persones immigrants recents i altres parlants de llengua no nativa
- > Persones lectores amb deficiències lectores
- > Infants

Les següents pàgines han de permetre quantificar aquests possibles impactes i oferir mirades i reflexions per entendre'n la naturalesa.

---

⁸ Avalades per l'IFLA, l'Associació de Lectura Fàcil i el Col·legi Oficial de Bibliotecaris - Documentalistes de Catalunya.

2. Metodologia

Per tal de poder avaluar els CLF es proposa una metodologia que permeti copsar tant l'impacte del programa com el procés de desenvolupament del mateix (és a dir, l'experiència dels participants). Per això es proposa la utilització de diferents tècniques tant qualitatives com quantitatives que es complementin entre elles, de manera que es puguin extreure diferents dimensions d'avaluació.

2.1. Consideracions teòriques

Per a que sigui completa, l'avaluació s'ha de plantejar com a mínim en 3 blocs centrals: Impacte cognitiu, impacte social i avaluació del procés:

- 1. Impacte cognitiu:** l'avaluació de l'impacte s'ha de centrar, en primer lloc, en aquelles habilitats cognitives: millora de la llengua, el llenguatge i la comunicació dels participants, la comprensió lectora, les habilitats d'autogestió, entre d'altres.
- 2. Impacte social:** un segon impacte ha de ser capaç de captar com el fet de participar en els clubs de LF potencia l'ús d'altres recursos i serveis. Així mateix, introduir l'impacte sobre l'isolament social i en la millora d'habilitats personals, socials i emocionals, així com la millora del benestar físic i mental.
- 3. Avaluació del procés:** i finalment, un tercer bloc referit al desenvolupament del programa i l'avaluació que en fan els usuaris.

2.2. Selecció de la mostra

Per tal de poder avaluar quin és l'impacte del Programa dels CLF, la Gerència del Servei de biblioteques ha facilitat informació referent als diferents clubs de la demarcació de Barcelona⁹. Amb la informació prèvia facilitada i les consideracions plantejades a continuació, s'ha seleccionat una mostra teòrica d'entre la totalitat dels CLF, partint d'una graella que considerés el perfil del club i el dels seus participants.

Variables de selecció de la mostra

Per a dur a terme la selecció dels CLF participants en l'estudi d'impacte s'han utilitzat les següents variables:

— **Trajectòria: CLF consolidats en el temps**

Es consideren clubs anteriors a 2012, amb cinc anys d'experiència el Club de Lectura tindrà una trajectòria suficient per estar consolidats.

— **Durada: CLF de tot l'any o d'un curs escolar**

Es considera que una major durada del club permetrà avaluar millor l'impacte del programa.

— **Participants: rotació o permanència**

En la selecció es tenen en compte clubs amb participants permanents i clubs amb participants que es renoven cada any, per tal de considerar l'impacte del programa des de les dues perspectives.

---

⁹ A l'annex es presenten les dades facilitades per la Gerència del Servei de Biblioteques obtingudes d'una enquesta realitzada al diferents CLF de la demarcació de Barcelona.

— **Materials**

Es consideren clubs que utilitzen llibres amb segell de Lectura Fàcil o combinant llibres amb i sense segell de Lectura Fàcil. Es descarten aquells clubs que no utilitzen llibres amb segell de Lectura Fàcil.

— **Perfil dels CLF**

Es consideren els perfils presents a la Xarxa Municipal de Biblioteques de la demarcació de Barcelona, que inclouen: persones nouvingudes, persones amb dificultats lectores, persones amb discapacitat intel·lectual i/o deteriorament cognitiu, persones amb algun trastorn de salut mental, persones que estudien català.

Selecció de la mostra

A partir de les variables de selecció esmentades es realitza un procés de preselecció dels CLF que responen a cadascuna de les variables considerades (s'obtenen 23 resultats). A partir d'aquesta preselecció s'elabora una classificació segons els perfils que més es destaquen i se'n seleccionen 12 CLF:

- Persones nouvingudes
- Persones amb dificultats lectores
- Persones amb discapacitat

Cal tenir en compte l'existència de CLF que presenten unes particularitats intrínseques pel perfil dels seus participants: persones amb trastorns de salut mental, persones internades en institucions penitenciàries, persones usuàries d'hospitals i/o residències,... En aquests casos, no s'han contemplat en l'explotació de les dades de l'estudi, ja que les característiques intrínseques d'aquests grups dificulta la comparació amb la resta de CLF.

Per tal de que en l'estudi quedi constància de l'existència d'aquest perfil específic de clubs i de la seva singularitat se selecciona un d'aquest clubs per a realitzar una observació i una entrevista amb les persones responsables del mateix. Específicament s'ha seleccionat la Biblioteca Municipal de Manlleu que organitza un Club de Lectura Fàcil conjuntament amb l'Hospital Sant Jaume de Manlleu i les persones participants són usuaris/es de l'Hospital de Dia o de la Residència de l'Hospital. La realització del CLF es dur a terme al mateix hospital.

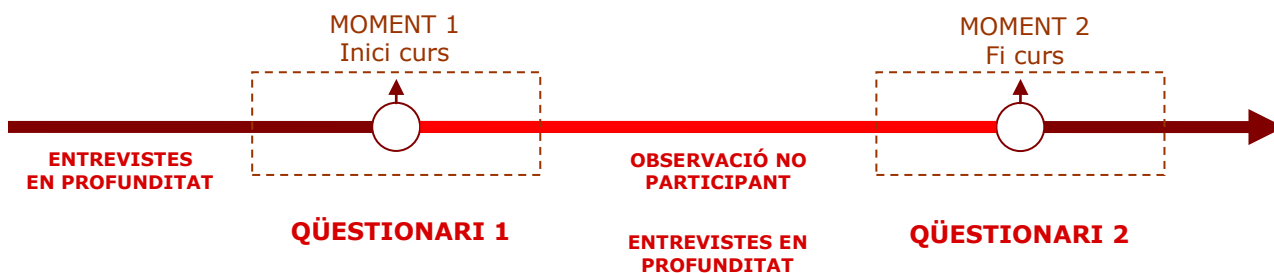
La selecció d'aquest club es considera per la seva gran trajectòria, és un club amb més de 12 anys de vida i que ha anat introduint noves dinàmiques al llarg de la seva evolució, adaptant-se a les necessitats dels participants.

Finalment, els CLF participants a l'estudi són:

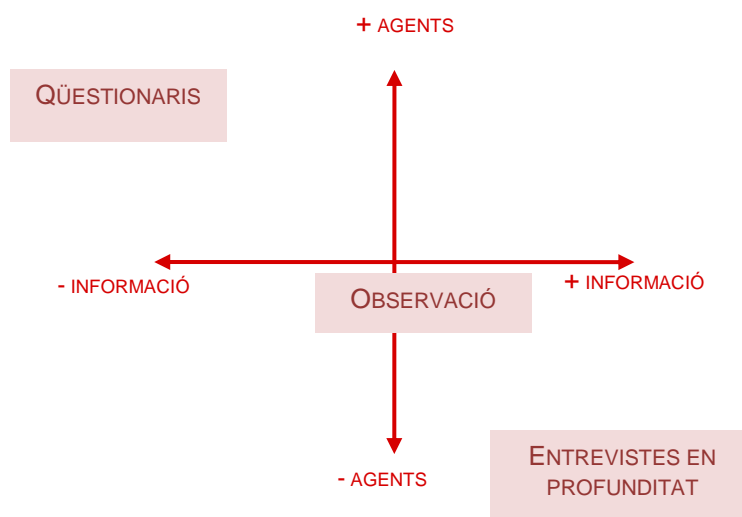
- 1.** Badalona. **Biblioteca de Lloreda**
- 2.** Badalona. **Biblioteca El Pomar**
- 3.** Badalona. **Biblioteca Sant roc**
- 4.** Barcelona. **Biblioteca Gòtic - Andreu Nin**
- 5.** Barcelona. **Biblioteca Ignasi Iglésias - Can Fabra**
- 6.** El Prat de Llobregat. **Biblioteca Antonio Martin**
- 7.** Gavà. **Biblioteca Josep Soler i Vidal**
- 8.** L'Hospitalet de Llobregat. **Biblioteca Josep Janés**
- 9.** Manlleu. **Biblioteca Municipal de Manlleu BBVA**
- 10.** Montornès del Vallès. **Biblioteca de Montornès del Vallès**
- 11.** Rubí. **Biblioteca Mestre Martí Tauler**
- 12.** Viladecans. **Biblioteca de Viladecans**

2.3. Tècniques emprades i estructura del treball de camp

Les diferents tècniques d'investigació i avaluació s'han aplicat als 12 clubs seleccionats. L'estructura del treball de camp per dur a terme l'avaluació de l'impacte del programa ha estat la següent:

El treball de camp s'ha dut a terme entre els mesos de gener i juny de 2017; i s'han utilitzat tres tipus de tècniques diferents, de manera que es puguin complementar accedint al màxim d'informació possible. Es tracta d'entrevistes amb els professionals de les biblioteques responsables dels clubs de lectura i/o els conductors, qüestionaris als participants i als conductors i, finalment, observacions dels espais.

— Qüestionaris

Donat el tipus d'informació que es vol extreure i l'extensió de l'univers al qual arribar, la investigació quantitativa mitjançant un qüestionari per a la recollida de la informació és el més adequat. Per tal de poder avaluar l'impacte, ha estat necessari establir un abans i un després, implicant l'elaboració de dos qüestionaris per als participants, un per cada moment.

El qüestionari del Moment 1, primera onada de qüestionaris, s'ha realitzat durant el mes de gener i feia referència a l'inici del CLF; pel que fa al qüestionari de la segona onada s'ha dut a terme durant el mes de juny, a la darrera sessió dels CLF, per tal de fer referència a la finalització del curs.

A més, s'ha elaborat un tercer qüestionari per als conductors dels clubs per ser respost amb la segona onada de qüestionaris.

FIGURA 1. PARTICIPANTS OMLINT ELS QÜESTIONARIS DE L'ESTUDI. VILADECANS, BIBLIOTECA DE VILADECANS.

— Observació no participant

Per tal de copsar la realitat dels CLF, com es gestionen i desenvolupen, s'ha dut a terme observació no participant en 8 clubs. L'observació no participant directa, és a dir, ésser present en el moment de realització del club, però sense intervenir en la dinàmica del mateix.

FIGURA 2. OBSERVACIÓ NO PARTICIPANT. EL PRAT DE LLOBREGAT, BIBLIOTECA ANTONIO MARTIN.

— Entrevistes en profunditat

S'han realitzat 8 entrevistes als agents de coordinació, gestió i dinamització dels CLF. Aquestes entrevistes han permès extreure informació molt rica que complementa la informació extreta a partir dels qüestionaris i les observacions no participants.

3. Perfil sociodemogràfic dels participants

El perfil del i les participants està clarament tallat per línies de sexe, edat, situació laboral i nivell d'estudis:

SEXE

- ✓ ES TRACTA DE DONES MAJORITÀRIAMENT (76,7%)

EDAT

- ✓ LA MITJANA D'EDAT ÉS DE 54,8 ANYS. UN 64,8% ESTÀ PER SOBRE DELS 55 ANYS. EL TRAM D'EDAT AMB MÉS PARTICIPANTS ÉS EL DE 56 A 65 ANYS.

NACIONALITAT

- ✓ L'11,7% DE LES PERSONES PARTICIPANTS PROVENEN DE FORA DE L'ESTAT ESPANYOL.

SITUACIÓ LABORAL

- ✓ LA SITUACIÓ LABORAL MÉS HABITUAL ÉS SER JUBILAT (41,8%), PERÒ UN GRUIX IMPORTANT ESTÀ EN ACTIU TREBALLANT PER A TERCERS (29,7%).
- ✓ HI HA PRESÈNCIA DE PERSONES EN SITUACIÓ D'ATUR DESPRÉS D'HAVER TREBALLAT (12,1%).

NIVELL D'ESTUDIS

- ✓ EL NIVELL D'ESTUDIS PRINCIPAL ÉS EDUCACIÓ PRIMÀRIA (52,6%). ELS SENSE ESTUDIS REPRESENTEN EL GRUP MENYS NOMBRÓS (6%). UN 26,7% HA COMPLETAT L'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA I UN 14,7% TÉ ESTUDIS UNIVERSITARIS.

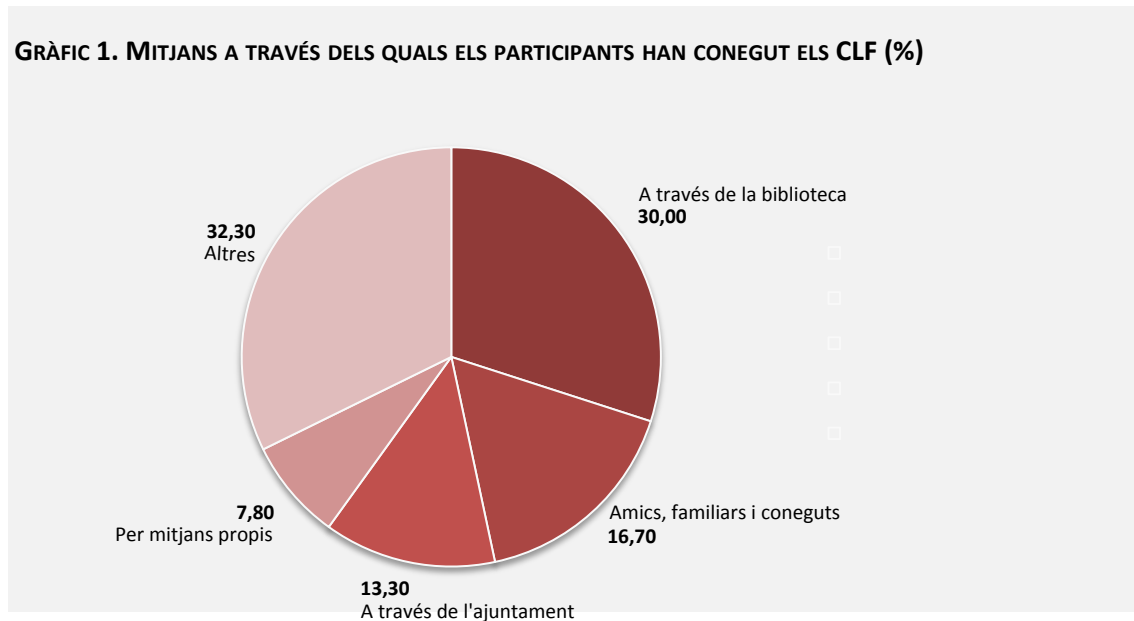
FIGURA 3. USUÀRIES DEL CLUB DE LECTURA FÀCIL. GAVÀ, BIBLIOTECA JOSEP SOLER VIDAL.

Els i les participants dels clubs en coneixen la seva existència a través de la mateixa biblioteca (30%) o a partir d'altres canals que es refereixen, majoritàriament, a cursos de català i el Consorci per la Normalització Lingüística (32,3%).

GRÀFIC 1. MITJANS A TRAVÉS DELS QUALS ELS PARTICIPANTS HAN CONEGUT ELS CLF (%)

4. Reflexions sobre el camp d'estudi

A) Tipologies entrecreuades

Aproximar-se a la realitat dels clubs ha posat de manifest la gran diversitat de perfils i metodologies emprades segons el perfil del club i els seus participants.

La primera reflexió té a veure amb la realitat diversa que s'aplega sota l'etiqueta de CLF. A l'hora d'interpretar els resultats cal tenir en ment constantment aquesta realitat.

Si bé per seleccionar els clubs ja s'ha partit d'una tipologia formalitzada (persones nouvingudes, persones amb dificultats lectores i persones amb discapacitat permanent) les observacions i les entrevistes revelen altres eixos que travessen la realitat dels clubs. Això permet elaborar aproximacions o tipologies que classifiquen els CLF no segons aspectes formals, sinó informals. Aspectes que sorgeixen de l'observació, que es desenvolupen en el dia a dia i no estan previstos.

El resultat d'aquest treball de camp més qualitatiu és important per conèixer bé la realitat del fenomen dels CLF i valorar-ne els impactes en consonància. El treball posa de manifest l'existència de tipologies informals entrecreuades.

Es parla de tipologies "entrecreuades" perquè hi ha elements que serveixen de nexa d'unió entre categories de diferents tipologies/dimensions.

— Segons les Motivacions dels participants:

- > **Entreteniment i relacions personals:** Un gruix important de participants troben en els CLF una forma d'esbarjo, de vàlvula d'escapament. Per algunes persones funcionen com un espai per trencar amb la rutina i per sentir-se alleugerit compartint vivències personals del dia a dia. Sovint la gent gran, majoritàriament dones, amb càrregues familiars. En aquests casos, els llibres i els debats en si són poc transcendents, i es busca l'experiència de compartir una estona en grup.

Busquen satisfer les necessitats personals/emocionals de:

- Relacionar-se
- Fer “teràpia”
- Esbarjo, reducció de l'avorriment
- Seguretat, confiança en un mateix
- Expressió de sentiments

- > **Millora de competències lingüístiques:** Una altra part important està formada per participants que busquen una utilitat més pràctica, concreta. Els clubs són una forma per aprendre la llengua i millorar competències. Cal tenir en compte que el 11,7% dels participants són d'origen estranger.

Busquen satisfer les necessitats de millora de:

- Llengua: contingut lèxic, estructures
- Comprensió lectora
- Expressió oral
- Agilitat lectora
- Pronunciació
- Vocabulari

- > **Coneixement cultural:** un darrer gruix de participants no està tan interessant en l'estona d'esbarjo o l'adquisició de competències sinó en el coneixement cultural. Per a persones amb dificultats lectores, els CLF són una forma de realització personal, de gaudir d'un plaer intel·lectual.

Busquen satisfer les necessitats de:

- Gaudir de la literatura
- Gust per la lectura
- Coneixement cultural

— **Segons el capital cultural dels participants:**

- > **Capital cultural elevat:** es tracta d'un perfil de participant que si bé no coneix el català, té un bon nivell de coneixement del castellà. S'estableix una diferència amb altres participants perquè té estudis superiors i un consum cultural superior a la mitjana, amb gustos culturals que requereixen codis més elaborats. Per conseqüència, tenen necessitat de satisfer una necessitat cultural, intel·lectual, i situen el club i les activitats culturals al capdavant de les seves preferències.

- > **Capital cultural limitat:** no dominen cap llengua de forma avançada i tenen un nivell d'estudis baix. El consum cultural d'activitats com teatre, dansa, exposicions, museus,... els queda com una experiència llunyana, que no els resulta atractiva. D'aquesta manera, la participació en els clubs és fràgil i no és una preferència forta que, davant d'altres opcions, necessitats o obligacions es mantingui estable, sinó que altres activitats passen pel davant de la participació al club o les sortides culturals.

— **Segons la dinàmica de les sessions:**

- > **Únicament lectura:** Clubs en els quals es realitza una roda de lectura durant el desenvolupament de la sessió. Solen ser clubs setmanals, o quinzenals en alguns casos. El conductor del club de lectura realitza correccions de pronunciació i explica el vocabulari més complex.

En general, els participants tenen un nivell de coneixement de la llengua baix, poques competències i un capital cultural més limitat.

- > **Lectura + comentari/debat:** Alguns clubs combinen la roda de lectura i el debat del què s'ha llegit. En la majoria de casos no es genera un gran debat sinó que es comenta el què s'ha llegit fins al moment, sense gaires interpel·lacions. Solen tendir a dedicar més

estona de la sessió a la roda de lectura que al debat, però dediquen una estona de la sessió a comentar la lectura.

En general, els participants no tenen unes habilitats lectores molt desenvolupades però mostren un interès cultural més elevat que permet realitzar una mica de debat i comentari.

- > **Tertúlia literària:** Clubs de lectura en els quals no es realitza la lectura *in situ*, sinó que els participants porten la totalitat del llibre llegit de casa. Durant la sessió del club de lectura es genera una tertúlia o debat sobre els personatges, temes principals de la lectura, la satisfacció, la dificultat de la novel·la, etc. En molts casos els temes de debat solen ser proposats pel conductor/a del club de lectura. Aquests tipus de clubs tenen una freqüència mensual, tot i que en alguns casos és quinzenal. En aquest segon tipus de freqüència no es llegeix la totalitat del llibre sinó que s'acorda quines parts del llibre es llegiran per la següent sessió. Aquests casos són possibles per uns participats molt motivats i amb unes habilitats superiors a la dels altres perfils, on requereixen acompanyament durant la lectura. També necessiten que el conductor tingui habilitats especials per preparar les sessions.

B) La dimensió social dels clubs

Sobre el paper i sense saber-ne res, els CLF semblen ser una activitat literària. En visitar per primer cop un CLF es descobreix que es tracta d'un espai que supera aquesta expectativa. Això passa especialment en els grups de nouvinguts, de dificultats lectores i/o gent gran.

Els clubs són espais en què la gent crea nous lligams amb persones del territori. També es dona el cas en que un grup d'amics s'inscriuen al CLF

conjuntament i serveix de reforç als lligams que ja tenen i d'establiment de nous.

Els CLF estan sovint connectats amb entitats com el Consorci per la Normalització Lingüística (CNL), que s'encarreguen d'informar als participants dels clubs sobre altres activitats culturals. A més, els propis grups o els seus conductors sovint s'organitzen per a realitzar altres activitats culturals, des d'anar al cinema fins a visitar celebracions culturals puntuals.

FIGURA 4. INFORMACIÓ D'ACTIVITATS ORGANITZADES PEL CNL DE BARCELONA

Activitats complementàries als clubs de lectura 2016-2017	
Places reservades per als inscrits als clubs de lectura	
Inscripcions: a partir d'un mes abans de cada activitat al 902 075 060	
Data i lloc	Activitat
Dijous 24 de novembre, a les 19 h Llibreria La Central, c/ Mallorca, 237	"Clara Soley Ilegelx Roald Dahl", Xerrada d'inauguració dels clubs. Centenari Roald Dahl
Dijous 9 de febrer, a les 18.30 h CC El Coll - La Bruguera, c/ de l'Aldea, 15	Visita a l'antiga seu de l'editorial Bruguera
Dimarts 14 de març, a les 19 h Biblioteca de Nou Barris	Trobada amb l'autor Eduard Márquez, <i>La decisió de Brandes</i>
Març de 2017	Taller de lectura en veu alta a càrrec d'Emma Navó
21 i 22 de març Espai Avinyó Llengua i Cultura	Assistència i lectura pública de poemes amb motiu del Dia Mundial de la Poesia
Abril de 2017 (data i hora per concretar)	Ruta literària per Ciutat Vella sobre Salvat-Papasseit a càrrec d'Esther Congost
Abril de 2017	Trobada amb l'autor nivell bàsic (per concretar)
Dimecres 3 de maig, a les 18.30 h	Ruta literària "La Barcelona de Montserrat Roig" a càrrec de Maria Nunes
Maig de 2017	Trobada amb l'autor nivell mitjà (per concretar)

Clubs de lectura de llengua catalana

Ruta literària de Joan Salvat-Papasseit

A càrrec d'Esther Congost
Hi haurà lectures de poemes

Nova data!
Dijous 4 de maig a les 11 h al Centre Cívic de la Barceloneta (c. de la Conreria, 1-9)

INSCRIPCIONS:
Presencialment a les delegacions del CNL de Barcelona, al telèfon 933 428 080 o a activitats.bcn.inscripcions@cpnl.cat

QUEDEM FORA DEL CENTRE CÍVIC DE LA BARCELONETA A LES 10.45 H
Motto Llibre i Parada Barceloneta

Ha organitzat: Més informació a: www.cpnl.cat/barcelona/barcelona

Clubs de lectura de llengua catalana

Ruta literària: La Barcelona de Montserrat Roig

A càrrec de la filòloga Maria Nunes

Dimecres 3 de maig a les 18.30 h
a l'edifici històric de la Universitat de Barcelona

INSCRIPCIONS:
Presencialment a les delegacions del CNL de Barcelona, al telèfon 933 428 080 o a activitats.bcn.inscripcions@cpnl.cat

Quedem a la porta central de l'edifici històric de la Universitat de Barcelona (Gran Via de les Corts Catalanes, 585) a les 18.15 h
Motto Llibre i Parada Universitat

Ha organitzat: Més informació a: www.cpnl.cat/barcelona/barcelona

Així, els i les conductores dels clubs també juguen el seu paper com a dinamitzadores del grup; no només com a conductores d'una activitat literària. Sovint els grups tenen fins i tot grups de WhatsApp o altres serveis de missatgeria *online* instantània per tal de comunicar-se fora de les hores estrictes, presencials, de club i per raons que el sobrepassen (per exemple, organitzar-se per realitzar activitats).

La realització d'altres activitats en grup i l'existència de grups de WhatsApp del grups conformen un sentiment de grup. Aquest sentiment es retroalimenta amb la pròpia dinàmica del grup i genera confiança i relacions d'amistat.

Sovint, encara que no hi hagi aquests espais fora del club, l'estona anterior o posterior al desenvolupament de les sessions serveixen per compartir tot tipus de vivències i afloren converses quotidianes sobre aspectes del dia a dia. Els participants comparteixen problemes, opinions, desitjos, en un ambient distès. Per això, alguns grups es diuen a si mateixos que fan "teràpia". És a dir, els clubs són també espais per a les relacions personals i funcionen d'esbarjo i vàlvula d'escapament.

C) Clubs especialitzats: el cas de Manlleu i similars

Com s'ha comentat anteriorment, els clubs de lectura fàcil responen a diferents perfils, entre els quals trobem persones amb discapacitat intel·lectual i/o deteriorament cognitiu. És el cas del CLF de Manlleu, realitzat a l'Hospital Sant Jaume de Manlleu.

El CLF de Manlleu té una trajectòria de 12 anys d'experiència i el perfil dels seus participants són persones que pateixen malalties neurodegeneratives, usuaris de l'Hospital de Dia o de la Residència del mateix hospital. Actualment consta d'aproximadament cinquanta participants amb diferents tipus de demència, Alzheimer o d'altres malalties degeneratives, que afecten a nivell cognitiu.

L'anàlisi d'un cas especialitzat permet entreveure no només el funcionament d'aquests clubs, sinó diferents mecanismes de suport als usuaris i usuàries, però la seva singularitat dificulta la comparació amb la resta de CLF. Així a l'annex 5 es recull un seguit d'informació específica del CLF de Manlleu, que pot servir de guia i/o suport en d'altres experiències.

5. Avaluació de l'impacte dels CLF: Resultats

Si bé aquestes reflexions, sorgides tant de la revisió bibliogràfica com de les entrevistes i les observacions, tenen la capacitat de mostrar-nos per on poden anar els resultats, en aquest apartat es presenten les dades que comparen les dues onades o moments.

A continuació es presenta una tipologia de dimensions i conceptes, amb el detall dels ítems que el qüestionari proposava, per l'anàlisi de l'impacte:

Dimensió	Concepte	Ítems
Dimensió institucional	Ús dels serveis de la biblioteca	<ul style="list-style-type: none"> — Ús de la biblioteca: Freqüència amb que va a la biblioteca — Ús dels serveis: Freqüència amb la que fa ús de: <ul style="list-style-type: none"> > Préstec de llibres > Préstec de pel·lícules > Préstec de CD's de música > Préstec de revistes > Consulta i/o lectura a sala > Accés a Internet > Cursos, tallers o altres activitats > Debats > Xerrades o conferències > Consulta d'informació d'activitats a la web > Catàleg a la web > Tràmits en línia a través de la web
Dimensió social	Relacions socials	<ul style="list-style-type: none"> — Recolzament social: "Al meu dia a dia em sento recolzat per part d'altres persones" — Recolzament emocional: "Tinc persones amb qui compartir els meus problemes personals" — Família: "Veig sovint la meva família" — Amics: "Veig sovint els meus amics" "Tinc un grup d'amics ampli" — Relacions socials: "Participo d'activitats col·lectives (socials, culturals, polítiques, d'entreteniment,...)" — Participació social: "Participo en entitats o associacions ciutadanes" — Entreteniment: "Tinc sensació de viure"

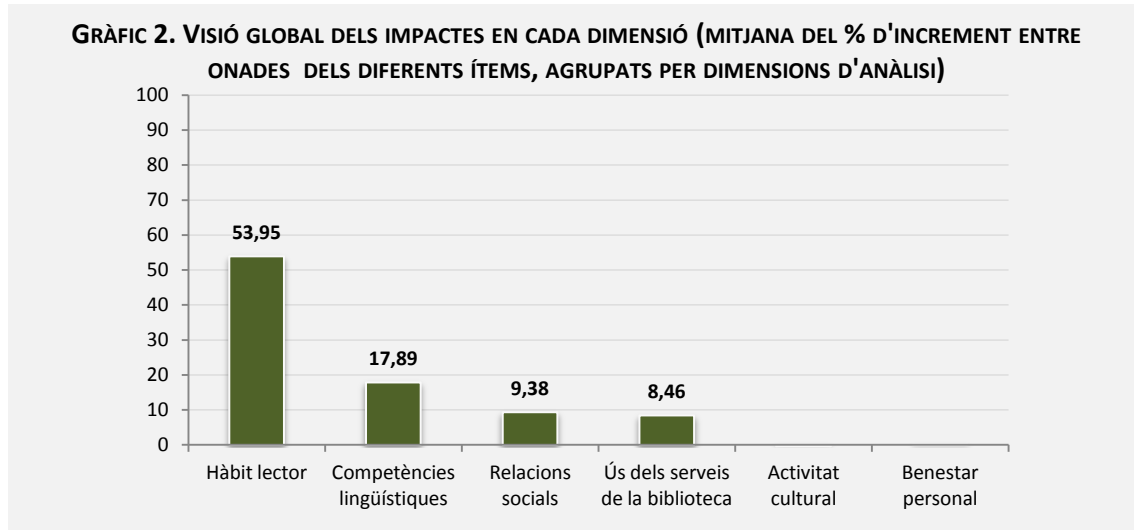

		entretingut, sense avorrir-me” — Interacció: “Tinc facilitat per parlar i conversar amb altra gent” — Satisfacció global: “Estic satisfet amb les meves relacions socials”
	Benestar personal	— Benestar físic — Benestar emocional — Qualitat de vida en conjunt
	Activitat cultural	— Lectura: “Llegeixes el diari?” — Cinema: “Vas al cinema?” — Concerts: “Vas a concerts?” — Teatre: “Vas al teatre?” — Altres: “Vas a altres activitats culturals?”
Dimensió cognitiva	Hàbit lector	— Freqüència de lectura sense segell LF: “Llegeixes llibres normalitzats?” — Freqüència de lectura amb segell LF: “Llegeixes llibres de lectura fàcil?”
	Competències lingüístiques	— Nivell autopercebut. En: <ul style="list-style-type: none"> > Comprensió lectora > Diversitat de vocabulari > Construcció d'oracions > Comunicació fluïda amb els altres > Coneixement de la llengua catalana > Coneixement de la llengua castellana — Autosuficiència. En: <ul style="list-style-type: none"> > Llegir i entendre notícies dels diaris > Llegir i entendre un prospecte mèdic > Llegir i entendre les condicions d'ús d'un servei (com per exemple, el servei de préstec de la biblioteca) > Llegir i entendre un contracte o una factura > Haver entès i contestat aquest qüestionari

L'anàlisi recull totes les dimensions d'impacte possible pel fet de participar en els CLF. Les reflexions fruit d'entrevistes i observacions, juntament amb els resultats de l'enquesta, contribuiran a caracteritzar, quantitativa i qualitativament, aquest impacte.

5.1. Visió global dels impactes

En aquest primer apartat s'ofereix una visió global de l'impacte en cada dimensió.

Els resultats del gràfic, que mostra les mitjanes dels percentatges d'increment dels diferents ítems de cada dimensió, confirmen algunes intuïcions:

- > El principal impacte dels CLF es dona en la dimensió cognitiva. Clarament es millora l'hàbit lector, però dels resultats es desprèn una millora de gairebé el 20% en competències lingüístiques. Són una eina per a l'aprenentatge i pràctica de la llengua.
- > Si bé inferior i amb resultats desiguals en cada subdimensió, els CLF tenen un impacte significatiu en les relacions socials; gairebé un increment del 10% de mitjana per aquesta dimensió en conjunt. Són un espai d'integració i participació social i també de relacions personals.
- > En referència als usos de serveis de la biblioteca, s'identifica un impacte positiu. De mitjana, es detecta un percentatge d'increment d'ús de gairebé 10%. D'aquesta forma, els CLF també són una

estratègia per a donar a conèixer i potenciar el rendiment i el valor social de la biblioteca i els seus serveis.

- > Finalment, en referència a l'activitat cultural es pot avançar ja que el resultat de la mitjana és 0 perquè es combinen efectes negatius amb positius, mentre que en la qüestió de benestar personal és directament inexistent.

Dintre de cada una d'aquestes dimensions, però, es produeixen impactes diversos en cada ítem. Alguns són superiors a la mitjana indicada, i d'altres són inferiors o fins i tot revelen un impacte nul o negatiu. A banda, també pot aportar elements de reflexió interessants notar si hi ha diferències en l'impacte segons es tracti de sessions setmanals, quinzenals o mensuals:

- > Els resultats mostren que, de mitjana, el major impacte es troba en els clubs amb una periodicitat quinzenal.
- > En els grups mensuals, l'impacte sobre l'hàbit lector és molt gran, i en canvi sobre les competències pràcticament nul: probablement té a veure amb que els grups mensuals estan correlacionats amb el perfil dels participants que ja tenen un rerefons cultural elevat malgrat no dominin la llengua i amb la dinàmica de les sessions de tertúlia literària.
- > El major impacte sobre l'augment dels usos de la biblioteca es dona en els grups setmanals. El fet de visitar setmanalment l'espai físic pot facilitar-ho.
- > El major impacte sobre la millora de competències i sobre la dimensió social es troba, amb diferència, en els grups quinzenals.
- > El major impacte en l'augment d'activitat cultural es troba en els grups quinzenals, i en els mensuals i setmanals l'impacte és negatiu.

TAULA 1. IMPACTE EN LES DIFERENTS DIMENSIONS A PARTIR DE LA DIFERÈNCIA DE MITJANES ENTRE LES 2 ONADES SEGONS PERIODICITAT DEL CLUB

	Hàbit lector	Competències lingüístiques	Relacions socials	Usos de la biblioteca	Activitat cultural	Benestar personal	Mitjana
Setmanal	2,90	0,95	0,20	0,82	-0,08	-0,20	0,77
Quinzenal	2,50	1,76	1,32	0,60	0,24	0,29	1,12
Mensual	3,26	0,39	0,57	0,24	-0,23	0,66	0,82
Mitjana	2,89	1,03	0,70	0,55	-0,19	0,25	0,90

A més, aquests impactes no són homogenis al llarg de la participació en els CLF. En analitzar els resultats es destaca que l'impacte durant els primers anys d'assistència és superior als següents. Observant la taula 2 es pot veure que la diferència entre mitjanes de les dues onades a gairebé totes les dimensions és superior a 1 en el primer i segon any d'assistència al CLF; en canvi, a partir del tercer any només és superior a 1 en l'hàbit lector. En aquest sentit, cal tenir present que a partir dels dos primers anys l'impacte en els i les usuàries dels CLF és més gradual, i que aquest fet s'observa per a totes les dimensions.

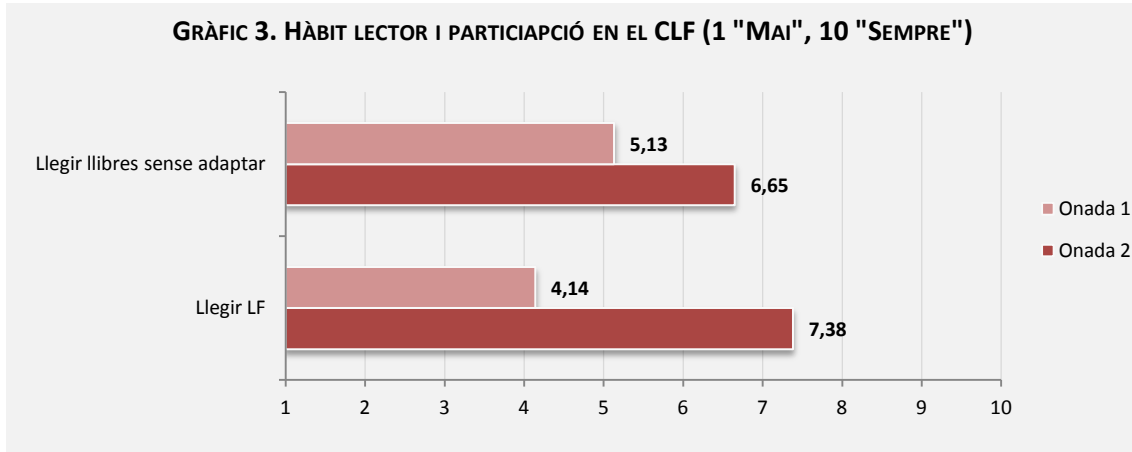
Si s'observen les dades del primer i segon any d'assistència al CLF, es pot veure com a partir del segon any l'impacte és superior en totes les variables. És només en el cas de les competències lingüístiques on l'impacte és superior en el primer any.

TAULA 2. IMPACTE EN LES DIFERENTS DIMENSIONS A PARTIR DE LA DIFERÈNCIA DE MITJANES ENTRE LES 2 ONADES SEGONS ANYS D'ANTIGUITAT EN ELS CLF

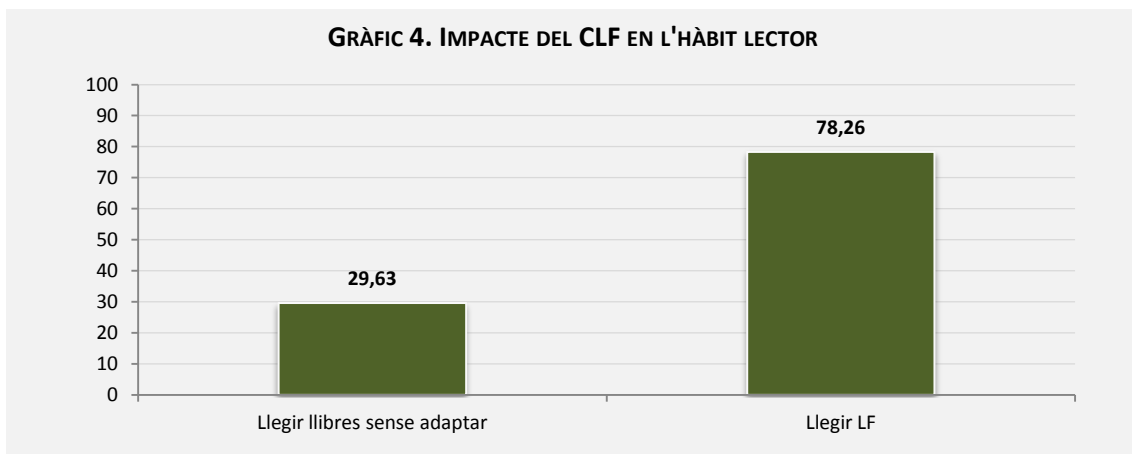
	Hàbit lector	Competències lingüístiques	Relacions socials	Usos de la biblioteca	Activitat cultural	Benestar personal	Mitjana
1r any	3,15	1,90	1,80	0,65	0,30	-0,66	1,19
2n any	3,54	1,76	2,04	1,67	0,72	1,97	1,95
3r any i endavant	2,89	0,66	-0,19	0,00	-0,11	-0,30	0,49
Mitjana	3,04	1,05	0,51	0,38	0,10	0,02	0,85

5.2. Resultats detallats per dimensió

Dimensió 1. Hàbit lector

El major impacte dels CLF es produeix en l'hàbit lector. Si bé evidentment es produeix justament en l'augment de lectura de llibres amb segell LF, també observem com augmenta la lectura de llibres sense adaptar.

Els participants del CLF augmenten necessàriament, al ser una condició indispensable, el seu hàbit lector per a participar del club. La sola participació implica un impacte positiu en aquesta dimensió, i a partir d'aquí s'accedeix a altres beneficis. Tots aquests altres beneficis, des dels cognitius fins als personals, són resultat del fet lector.

Els CLF permeten accedir no només als llibres amb segell de LF, sinó que permeten, com se'n desprèn dels resultats, augmentar l'hàbit també en els

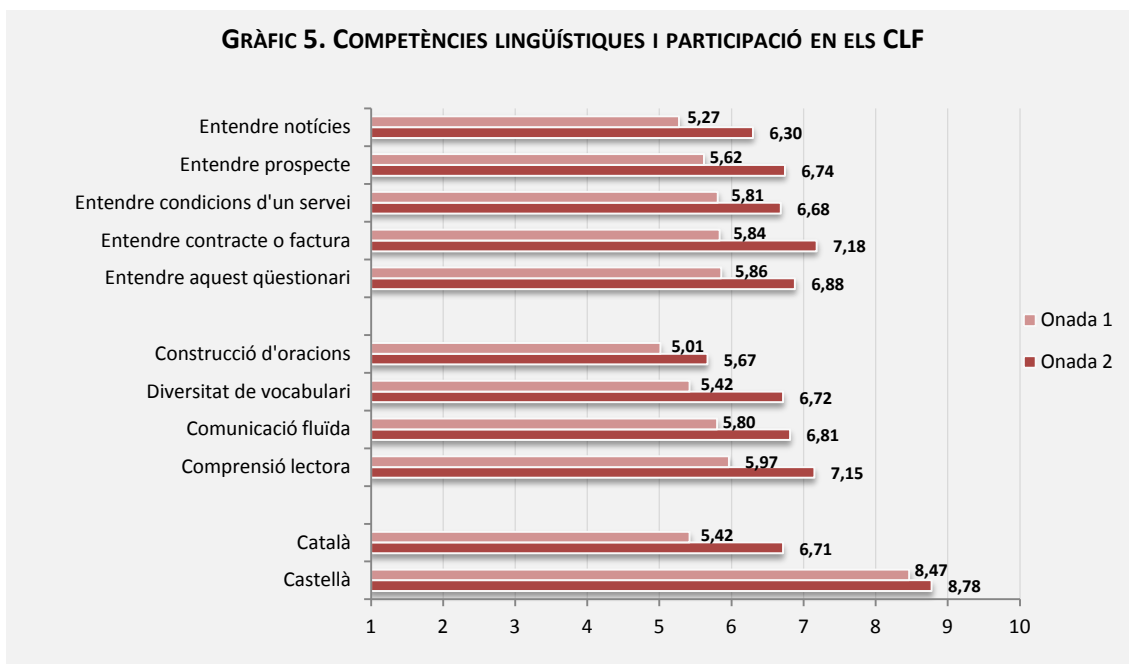
llibres normalitzats. Un factor a considerar en aquest augment és el paper que juguen els i les conductores dels CLF donant a conèixer i oferint suport durant la lectura, oferint recomanacions, ajuda amb el vocabulari i la comprensió, etc.

FIGURA 5. EXPOSICIÓ DE LLIBRES AMB I SENSE SEGELL DE LF PER AMPLIAR LA LECTURA MENSUAL. GAVÀ, BIBLIOTECA JOSEP SOLER VIDAL.

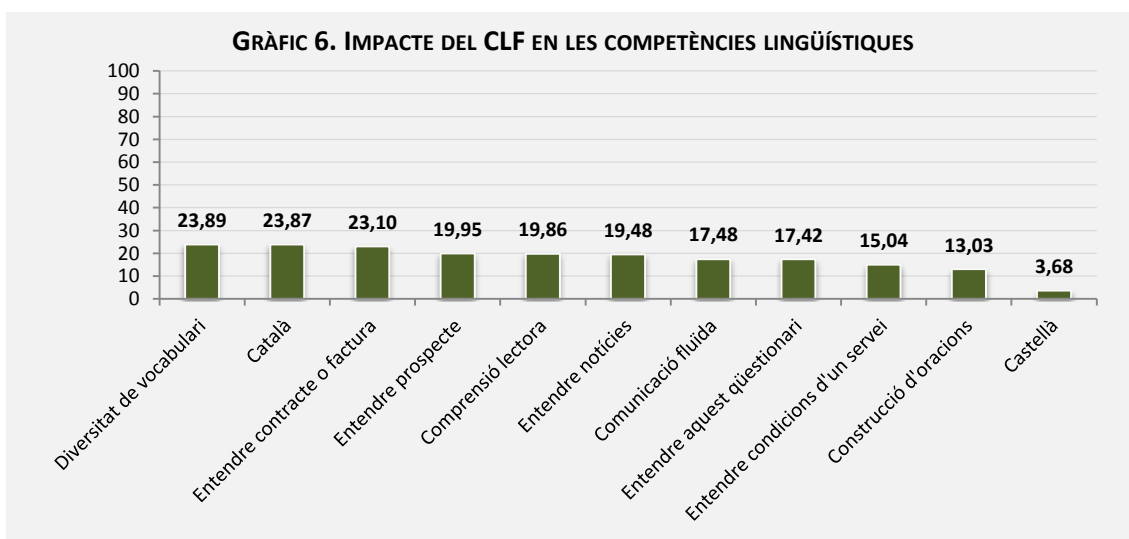

La lectura és la porta d'entrada a un conjunt de beneficis ampli. No tots en treuen els mateixos beneficis. Cada perfil de club i de participant accedeix a uns o altres segons el seu punt de partida. L'element comú, és que hi accedeixen a partir de la lectura.

Dimensió 2. Competències lingüístiques

En l'àmbit de les competències lingüístiques s'identifica el major impacte a partir de la participació al club i el treball de l'hàbit lector. En general, les competències es troben en un aprovat just a l'inici del curs, i les notes milloren significativament (en la majoria de casos més d'1 punt) a partir de la participació en els CLF. Es pot identificar també un fet rellevant que defineix el perfil dels participants i part del caràcter dels clubs: entre els participants, el domini del castellà és molt superior al de català; en general es tracta de participants que no dominen el català.

Els participants perceben positivament un impacte tant en qüestions concretes pel dia a dia (Entendre un contracte, una factura o un prospecte) com en competències més genèriques (diversitat de vocabulari i comprensió lectora principalment).

A nivell de coneixement de llengües, els participants tenen un bon domini en general del castellà, i els clubs els serveixen per millorar el seu coneixement sobre el català. Els clubs són eines per a l'alfabetització, l'ensenyament i la normalització del català.

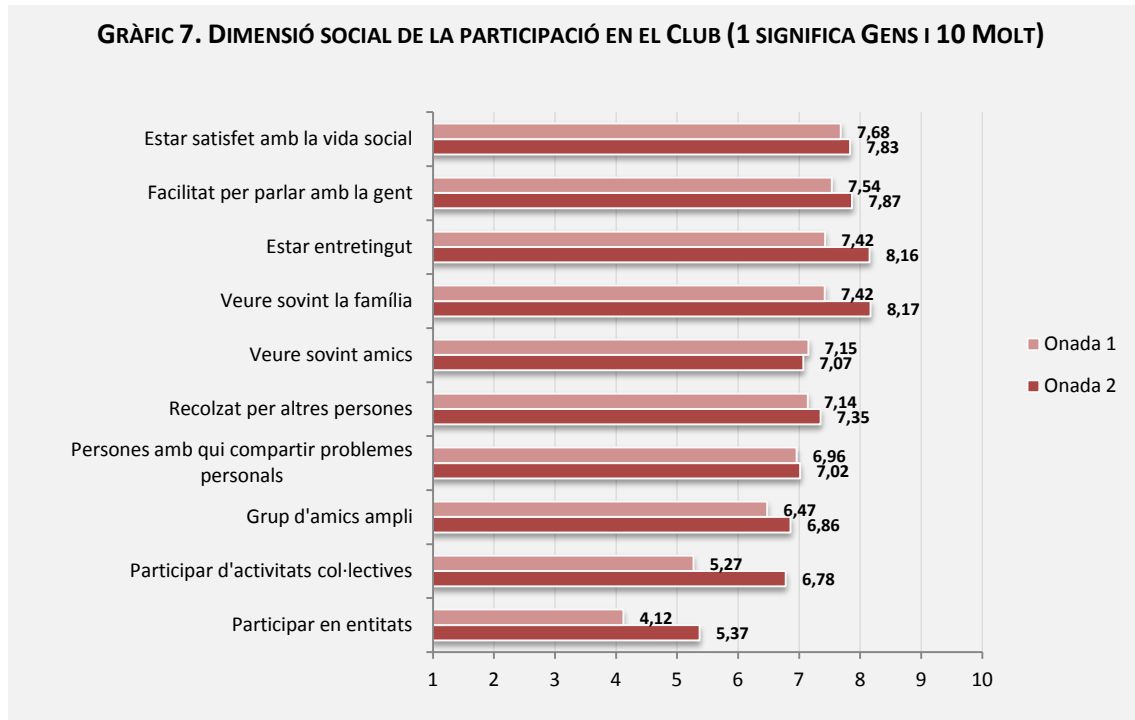
FIGURA 6. FITXA DE SUPORT A LA LECTURA. GAVÀ, BIBLIOTECA JOSEP SOLER VIDAL.

<p>CLUB DE LECTURA FÀCIL EN CATALÀ Biblioteca Josep Soler Vidal Data de la Tertúlia: 20/06/2017</p> <p>DADES DEL LLIBRE I DEL TERTULIÀ</p> <p>Nom i Cognoms:</p> <p>Títol i autor/a del llibre: <i>Marcus Marc i la ruta del cacau, Núria Martí Constans</i></p>	<p>IDEES QUE T'HA GENERAT AQUESTA LECTURA</p>
<p>VOCABULARI D'AQUESTA LECTURA</p>	<p>LLIBRES LLEGITS RELACIONATS AMB AQUEST/A AUTOR/A O TEMA</p>

Si anteriorment es deia que la lectura fa de porta d'entrada a un conjunt de beneficis en diferents dimensions, ara es pot dir que concretament es fa a través de la lectura en català.

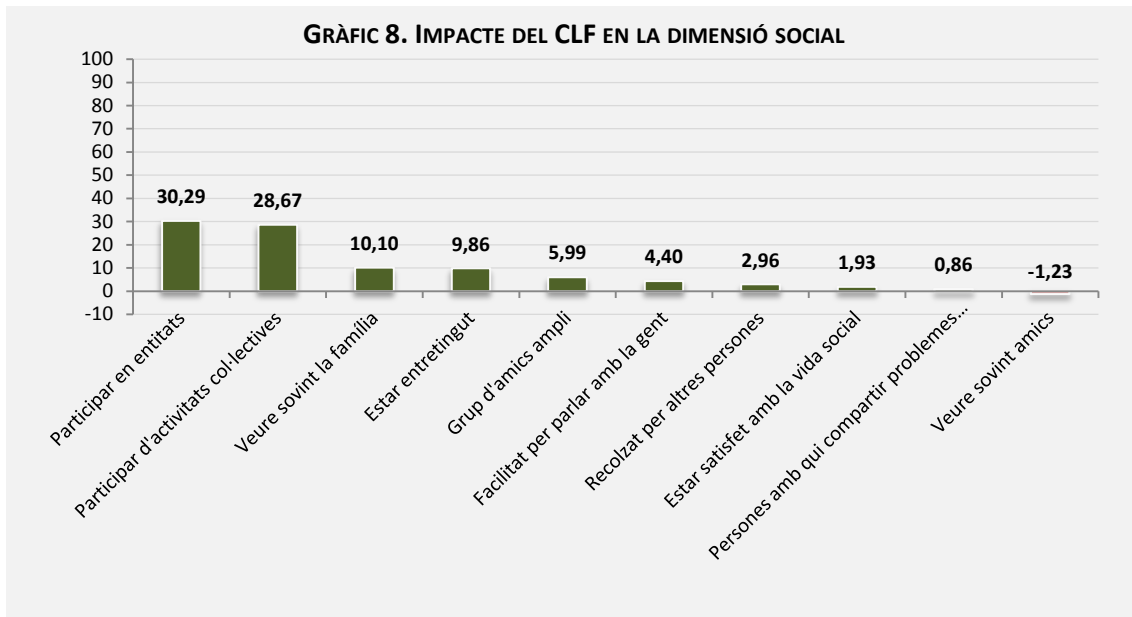
Dimensió 3. Relacions socials

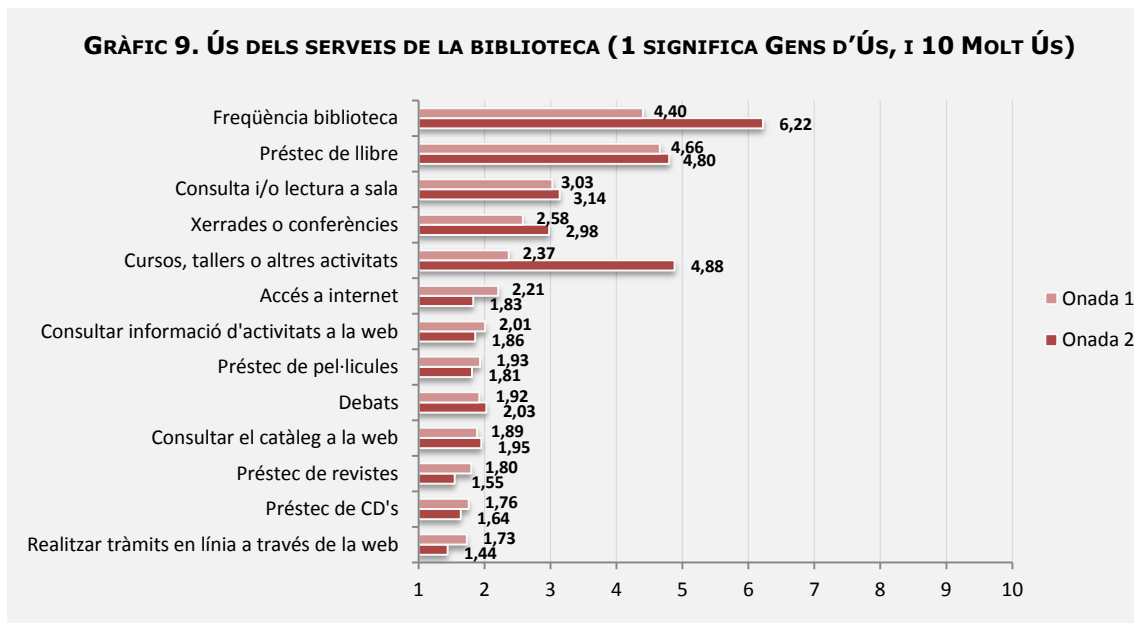
La participació en el CLF suposa una millora, per lleugera que sigui, en la vida social de les persones.

Especialment es nota millora en la participació social dels individus, amb un augment molt considerable de la participació en entitats i/o en activitats col·lectives. Els CLF funcionen, així, com a mecanismes d'integració social en molts casos.

La millora no és només notable contra l'isolament social, sinó que també ho és contra l'avorriment i els participants diuen estar més entretinguts. De fet, molts conductors i participants revelen com l'espai dels CLF també serveix sovint per compartir vivències personals de qualsevol mena i, fins i tot, per alguns perfils, com a vàlvula d'escapament.

Dimensió 4: Ús dels serveis de la biblioteca

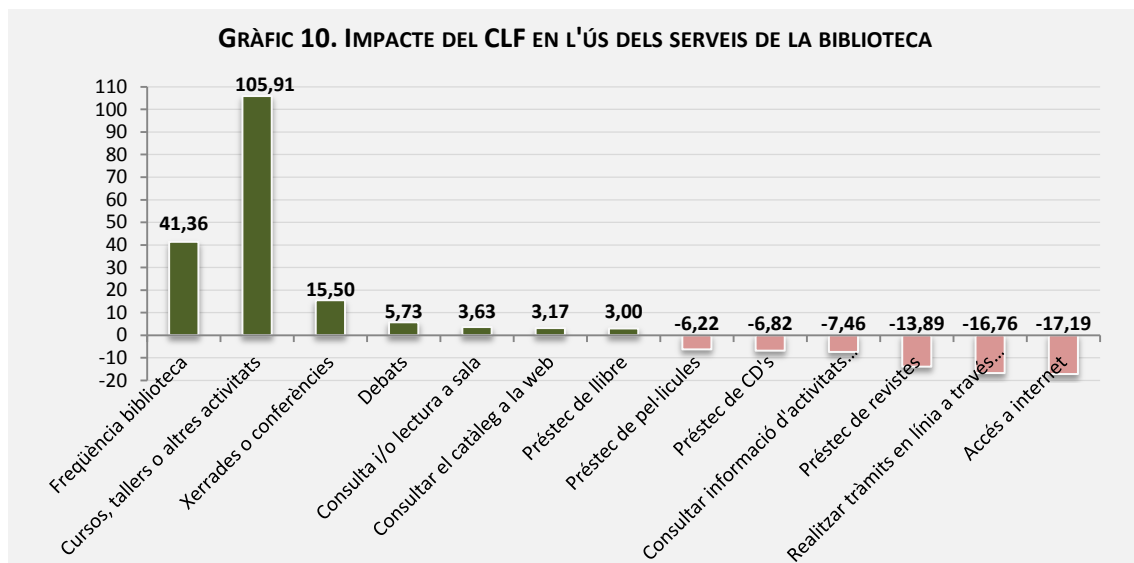

El gràfic mostra, primer, que no hi ha un ús homogeni de tots els serveis. En general, l'ús que se'n fa dels serveis és més aviat poc freqüent, però cal entendre que és difícil fer un ús intensiu de moltes d'aquestes activitats donada

la seva naturalesa (llegir llibres, veure pel·lícules, atendre a un programa de conferències...).

La freqüència d'assistència a la biblioteca es veu clarament millorada. La participació als CLF representa una via per trencar barreres amb les biblioteques, sovint espais molt tancats i antiquats de cara al públic general. L'augment d'assistència a la biblioteca que suposa participar en un CLF implica, de forma indirecta, una obertura de portes de la biblioteca cap a segments de la població difícils d'accedir, una estratègia per donar-se a conèixer.

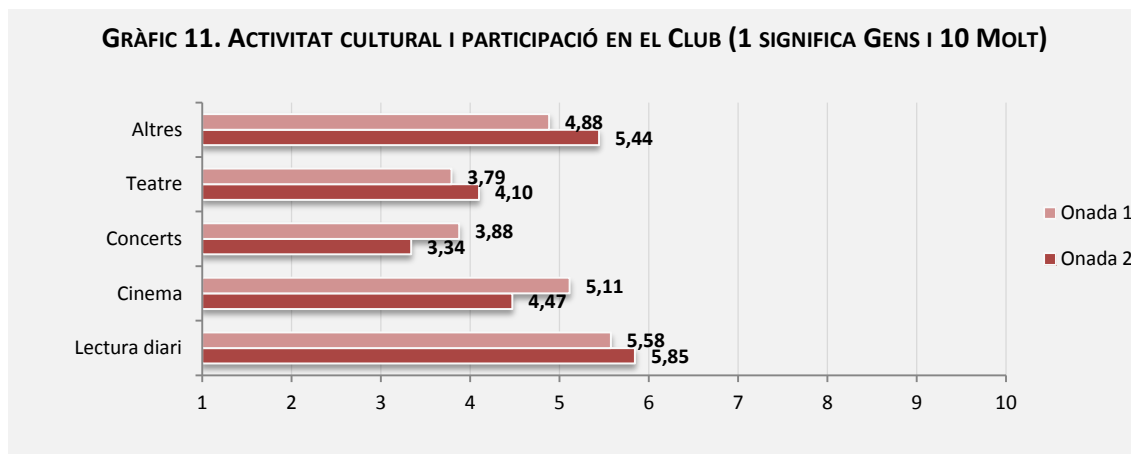
Observant l'ús dels diferents serveis, destaquen el préstec de llibre, la consulta i/o lectura en sala, les xerrades o conferències i els cursos, tallers o altres activitats juntament amb l'accés a Internet.

Tot i això, l'impacte en l'augment d'ús dels serveis no és molt considerable, cal tenir en compte la dificultat de quantificar-ho en el període de només 1 curs al llarg del qual, a més, s'està assistint al CLF. És a dir, en el període de desenvolupament del CLF, té sentit que hi hagi un ús inferior. Una pregunta interessant en aquest sentit seria: un cop abandonen el CLF, augmenta l'ús d'algun servei de la biblioteca?

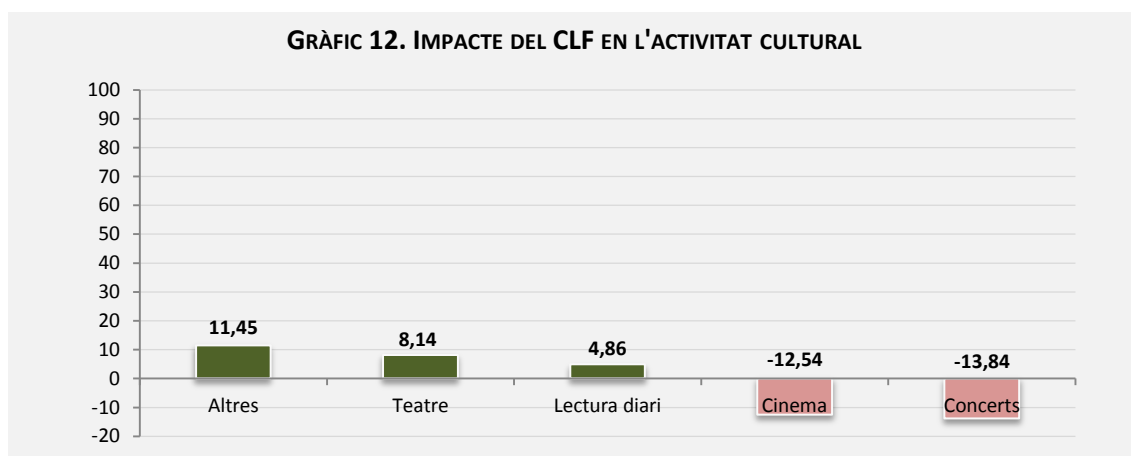
On sí que es produeix un impacte molt gran és l'assistència a cursos, tallers i activitats d'altres tipus.

Dimensió 5. Activitat cultural

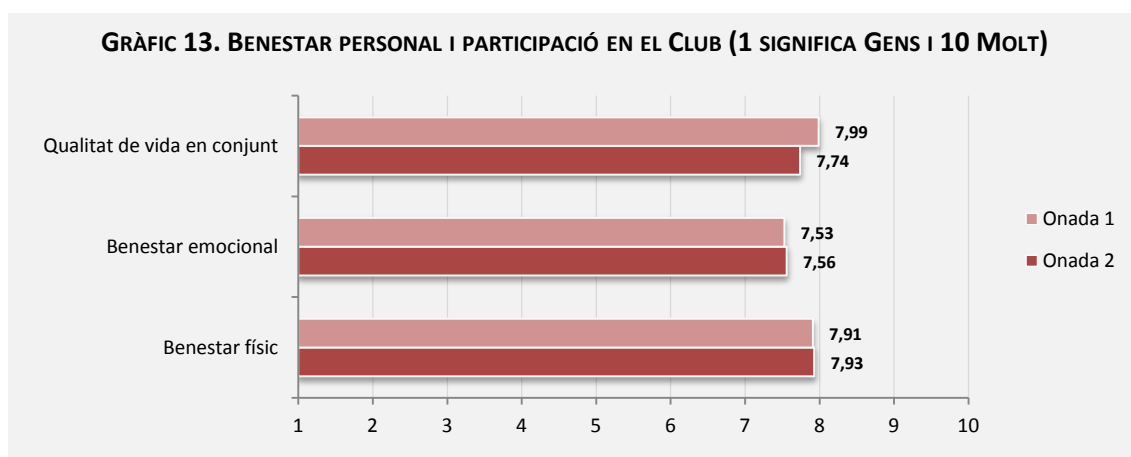
L'impacte en l'activitat cultural dels participants era de mitjana nul, però l'observació detallada mostra que hi ha un impacte positiu en l'assistència al teatre, la lectura del diari i, en especial, en la realització d'altres activitats.

Segons hem pogut descobrir a partir d'entrevistes i observacions, el CNL fa difusió de les seves activitats entre els participants de molts CLF; ja tinguin o no a veure amb el que s'hi està desenvolupant (com ara visites culturals guiades, tallers, conferències...). A més, les biblioteques també programen activitats relatives al desenvolupament de les lectures, com per exemple convidar autors.

Cal considerar que les activitats culturals en augment són les que, amb major freqüència, es programen a les biblioteques. Aquesta correlació es consta a la dimensió anterior –ús dels serveis de la biblioteca- on els serveis que veuen incrementats els seus usos, en major grau, són, precisament, l'inscripció a cursos, tallers o altres activitats i l'assistència a xerrades o conferències.

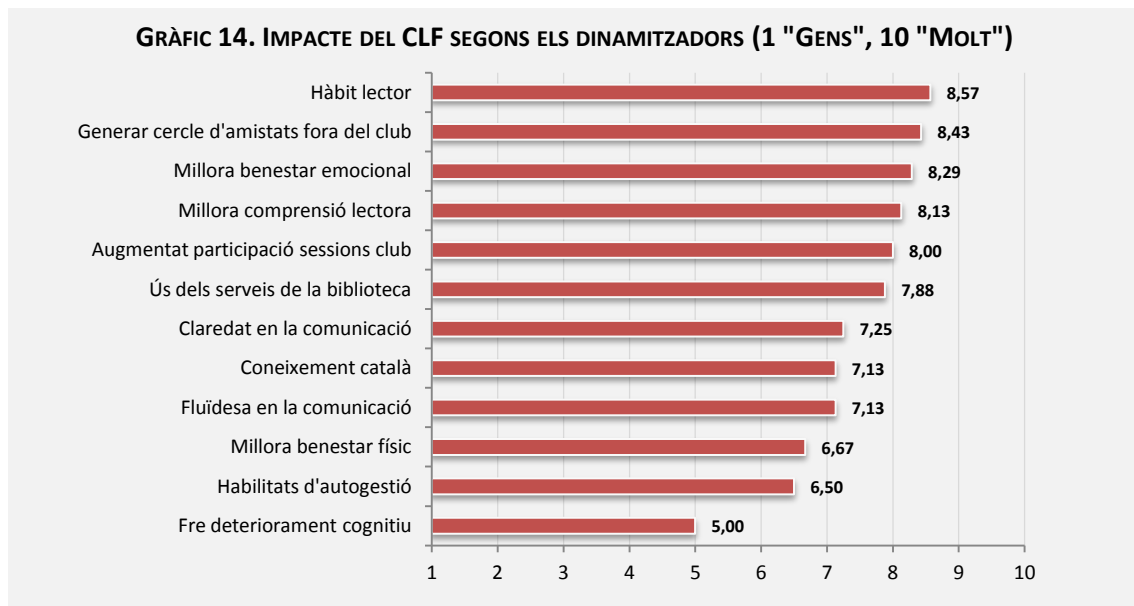
Dimensió 6. Benestar personal

En aquesta dimensió l'impacte mesurat no és significatiu. A nivell empíric ja és difícil mesurar el benestar personal, però a més els canvis en aquests aspectes només s'observen a mig i a llarg termini. Per tant el període estudiat no permet detectar diferències rellevants entre el moment inicial i el final.

5.3. La mirada dels conductors

A continuació es quantifica el nivell d'impacte en diferents ítems de les distintes dimensions als ulls dels conductors. Al acabar el curs també se'ls va realitzar una breu enquesta on se'ls demanava fer una valoració retrospectiva, comparant l'inici amb el final del curs. Els resultats es comenten a partir de la informació obtinguda en les entrevistes i les observacions.

Els resultats contribueixen per assentar millor el sentit dels clubs que poc a poc s'ha anat definint. Per als avaluadors, hi ha un impacte tan gran a nivell social (generar un cercle d'amistats) com cognitiu. És indubtable, alhora, que serveixen per augmentar l'ús dels serveis de la biblioteca. Els efectes en la millora del benestar físic són molt menys evidents, i encara ho són menys els efectes sobre el deteriorament cognitiu.

En canvi, és fàcil per als conductors observar tant les millores en les habilitats lingüístiques com en el sentiment de confiança i amiatat que es genera en els grups. En aquest darrer sentit, en alguns casos fins i tot són aquests conductors els que proposen i fan activitats fora del CLF. Els conductors detecten que els CLF compleixen funcions socials importants a 2 nivells:

- 1.** Respecte l'àmbit públic, a la societat: milloren la confiança i faciliten la integració social, la cohesió i la participació de segments socials que poden trobar barreres, com ara immigrants, gent gran, dones o persones amb discapacitat intel·lectual.
- 2.** Respecte l'àmbit privat, a les pròpies persones: són també un mecanisme contra l'avorriment i l'isolament social. Sovint els clubs són espais per a l'esbarjo, per trencar amb la rutina o per compartir i parlar sobre problemes del dia a dia per tal d'alleugerar-se.

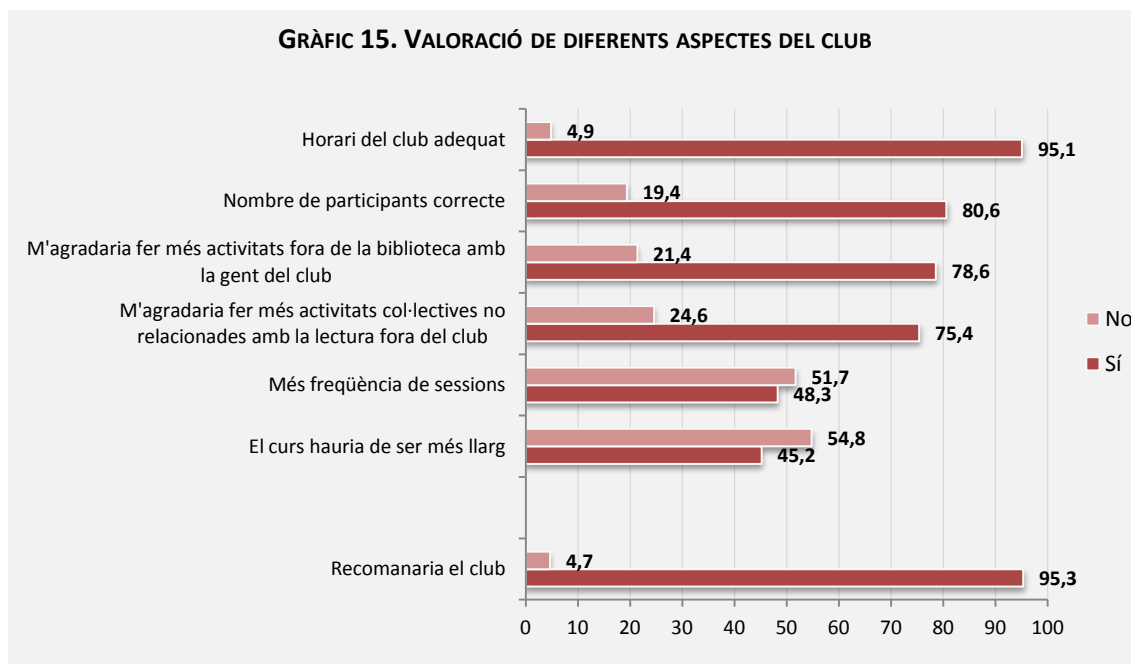
Així, si bé la lectura és clarament una forma de millora de competències lingüístiques, els conductors veuen com en els CLF la lectura no només té beneficis cognitius, sinó que especialment produeix externalitats socials positives. En aquest sentit, els CLF són una política pública.

Els conductors juguen un paper clau en el desenvolupament dels CLF. Si bé en els clubs amb un perfil de participant amb discapacitats permanents sí que solen tenir conductors professionals, la majoria depenen del voluntariat. Això posa de manifest la necessitat de formació especialitzada, suplementària, per tal de poder donar la millor resposta als diferents perfils de participants dels CLF. Al mateix temps, se'n destaca una gran motivació per la tasca realitzada.

Conductors i responsables dels CLF, així com participants, coincideixen en un punt que també recorda la manca de pressupost i de personal dels CLF: la manca de títols atractius per als participants per tirar endavant els clubs. En aquest sentit, els i les conductores dels clubs destaquen la necessitat de tenir nous títols adaptats, amb segell LF.

6. Valoració de l'experiència als CLF

L'estudi també ha servit per analitzar la valoració del procés de desenvolupament dels clubs que fan els participants.

Una dada clau que mostra la bona valoració que se'n fa és que gairebé tots manifesten que recomanarien el club. En concret:

- > Es valora molt positivament els horaris en que es desenvolupen.
- > Quant al nombre de participants: Els grups petits de 1 a 5 es valoren tan positivament com els de 11 a 15. La tendència, però, són els grups de 6 a 10, i la valoració que reben també és força positiva i només un 22% creuen que no és adequada.
- > En general, es manifesta la voluntat de participar més en activitats de fora del club. La motivació social, doncs, és intrínseca en la majoria de participants.
- > En relació a la durada del CLF hi ha menys acord. Una lleugera majoria valora suficient la durada, però molts demanen més.
- > Quant a la freqüència, es detecta una situació similar. En aquest cas podem observar que els participants de grups quinzenals són els que

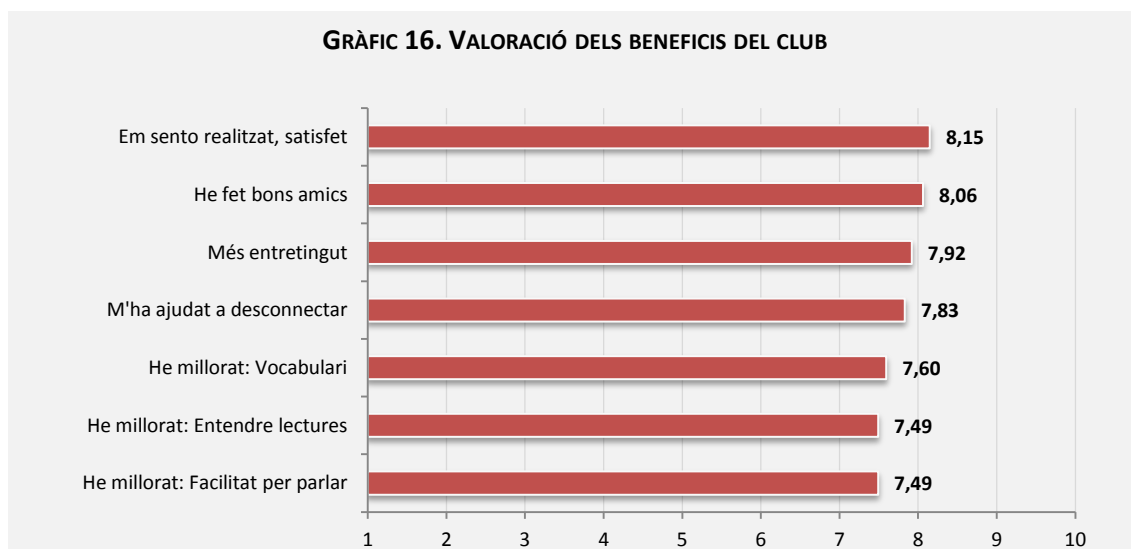

estan menys d'acord en incrementar la freqüència. En els grups setmanals i mensuals hi ha un empat d'opinions, amb una lleugera majoria que demana més freqüència encara.

Una de les descobertes realitzades en les observacions és la bona predisposició i l'agraïment que mostren els participants a la oportunitat d'aprenentatge i relacions personals que els brinden els CLF. Una bona mostra l'ofereixen les darreres preguntes obertes del qüestionari sobre com definirien els CLF i com valoren els conductors.

- > En l'experiència dels CLF s'utilitza majoritàriament l'adjectiu de molt bona, que es barreja amb d'altres com la satisfacció, l'aprenentatge i la diversió.
- > En relació al conductor, s'hi repeteixen moltes respostes que posen un 10, valoracions molt bones i marcades afectivament, agraïdes.

A l'enquesta, els participants també tenien l'oportunitat de valorar els beneficis que el club els aporta.

En l'enquesta, els participants destaquen en les primeres posicions el fet de sentir-se realitzats i satisfets, haver fet amics i l'entreteniment i el trencament de la rutina. Tot i que no hi ha una gran distància, és rellevant notar que la millora de competències lingüístiques no apareixen fins a la cinquena posició.

7. Síntesi de resultats

El present estudi és resultat d'un procés d'avaluació de l'impacte dels CLF a la Xarxa Municipal de Biblioteques de la Diputació de Barcelona. Aquesta avaluació no només s'ha centrat en el clubs de LF en sí, sinó també en el desenvolupament dels i de les participants, per tal de poder veure també quin és l'impacte social d'aquests clubs.

L'avaluació de l'impacte s'ha realitzat a partir d'una mostra teòrica de 12 CLF de la XMB; l'anàlisi dels resultats recull les dimensions d'impacte possible pel fet de participar en els CLF: hàbit lector, competències lingüístiques, relacions socials, ús dels serveis de la biblioteca, activitat cultural, benestar personal.

Així doncs, l'estudi realitzat ha permès esclarir quin és l'impacte dels Clubs de Lectura Fàcil analitzats. Des d'una perspectiva general, la dimensió que rep un major impacte és l'hàbit lector, que augmenta en més d'un 50%. Seguit de les competències lingüístiques (17,89%), les relacions socials (9,38%) i l'ús dels serveis de la biblioteca (9,46%). Pel què fa a l'impacte en l'activitat cultural i el benestar personal dels participants val a dir que des d'una mirada global és pràcticament inexistent.

Desagregant aquestes dimensions segons la periodicitat dels CLF es pot veure com són aquells clubs de lectura que es realitzen quinzenalment els que presenten un major impacte en les diferents dimensions. En l'hàbit lector, però, són els clubs realitzats mensualment els que destaquen (una diferència entre les mitjanes de les dues onades de més de 0,7 punts: 2,5 en els clubs quinzenals i 3,26 en els mensuals). Contràriament pel què fa als usos de la biblioteca, l'augment és major en el cas dels clubs setmanals (0,82 en els clubs setmanals, 0,60 en els quinzenals i 0,24 en els mensuals).

No només la periodicitat fa variar l'impacte de les diferents dimensions analitzades, sinó també la continuïtat de la participació en els CLF. Si s'analitzen les dades segons l'antiguitat de participació es pot veure com l'impacte en gairebé totes les dimensions és major en el segon any de

participació que en el primer. Tot i que durant el primer any s'obtenen xifres considerables aquestes milloren durant el segon any. L'hàbit lector obté una diferència entre les mitjanes de la primera i segona onada de qüestionaris de 3,15 en els usuaris de primer any i de 3,54 en els que ja porten dos anys al club; això també es veu reflectit en les relacions socials (1,80 i 2,04) i en els usos de la biblioteca (0,65 i 1,67).

Centrant la mirada en les diferents dimensions, pel què fa a la dimensió institucional, s'observa com la freqüència d'assistència a la biblioteca augmenta en un 41,36%. En aquest sentit, es pot considerar que la participació als CLF representa una via d'obertura i proximitat de les biblioteques. De manera més específica cal destacar l'important augment dels usos d'alguns serveis de la biblioteca: cursos, tallers i d'altres activitats culturals. Aquests tipus d'activitats veuen incrementat el seu ús en un 105,91% un cop realitzat un curs dels CLF.

Cal ressaltar que la participació en els clubs també té beneficis en la dimensió social. Els CLF afavoreixen la integració social creant nous lligams pels participants (això, alhora, millora les situacions d'isolament social i, a nivell personal, l'avorriment) i la cohesió social a partir de la participació en entitats i l'aprenentatge de la llengua i la cultura del territori.

L'assistència als CLF també potencia la realització d'altres activitats culturals: destaquen especialment cursos, tallers i sortides en grup. Els CLF són, doncs, una forma d'accedir a informació sobre activitats culturals. Cal tenir en compte que les activitats culturals en augment són les que, amb major freqüència, es programen a les biblioteques. Aquest fet es veu reflectit en l'impacte d'ús dels serveis de la biblioteca, ja que aquells que incrementen en major mesura són, com hem comentat, l'inscripció a cursos, tallers o altres activitats i l'assistència a xerrades o conferències.

Pel què fa a la dimensió cognitiva, la participació en els CLF suposa primer una millora de l'hàbit lector (un impacte positiu del 53,95%). Això implica exercitar la ment i l'agilitat de les seves operacions, i afavoreix la concentració, el pensament abstracte i la imaginació per desxifrar els significats del que es

llegeix. Llegir (i parlar-ne) és, a més, un plaer intel·lectual, un enriquiment cultural d'obres i autors literaris i una forma d'adquirir coneixements que alimenta la realització personal.

A banda, hi ha un impacte clar en la millora de les competències lingüístiques (17,89%) referides a la diversitat de vocabulari, a la comprensió lectora, a la comunicació fluïda, a la construcció d'oracions i al coneixement general del castellà i, especialment, del català.

A més, aquestes dades queden confirmades per la valoració que en fan els conductors i conductores dels CLF. L'aproximació qualitativa de l'estudi ha permès reforçar els resultats obtinguts; els conductors i conductores dels clubs consideren que hi ha un gran impacte tant a nivell social com a nivell cognitiu. Plantegen que en major mesura els CLF milloren l'hàbit lector dels seus participants, els permeten generar cercles d'amistat (que es consoliden també fora del club) i són un impuls per a millorar el benestar emocional dels usuaris i usuàries dels clubs.

En aquest sentit, com s'ha destacat anteriorment, els CLF són una eina per a millorar la confiança i facilitar la integració social, la cohesió i la participació de segment socials que podrien trobar barreres; al mateix temps que són una eina per evitar l'avorriment i l'isolament social, són un espai que permet als participants compartir, trencar amb la rutina i expressar sentiments i emocions.

Així doncs, els CLF tenen un impacte en àmbits rellevants per a la política pública, de manera que es podrien considerar una eina de la política educativa, cultural i social¹⁰ i, a més, una estratègia de comunicació i promoció de públics per a les biblioteques.

Finalment, un cop obtinguts els resultats cal tenir en compte un seguit de reflexions. En primer lloc, el període d'estudi ha estat d'un curs dels CLF.

---

¹⁰ Els seus beneficis sobre el benestar físic o el deteriorament cognitiu no han pogut ser suficientment contrastats en aquest estudi, però bé podria ser també una política en l'àmbit sanitari.

Aquest temps, tot i que és suficient per mesurar l'impacte, visibilitzar-lo i quantificar-lo, amb un període d'estudi més ampli l'impacte es podria calibrar encara millor.

Un altre reflexió a considerar és que cada persona té una biografia que la fa especial i un perfil determinat (novinguts, deteriorament cognitiu, discapacitat intel·lectual, dificultats lectores,...); a més, cada club reuneix diversos perfils i no només hi ha diferències entre clubs, sinó dintre dels perfils d'un mateix club. Una anàlisi detallada de l'impacte planteja complicacions per a les aproximacions estadístiques de visió global: no tots els participants obtenen el mateix impacte i en el mateix temps.

I com a última reflexió: una bona visió de l'impacte i la valoració dels CLF l'ofereixen els propis participants. S'ha de destacar que un 95% recomana l'experiència i gairebé tots es mostren agraïts i contents de participar-hi tant per l'oportunitat d'aprenentatge com per l'ambient que s'hi viu.